Lietas Nr. 129158612
Lietas arhīva Nr. 104AA-0159-14/12

SPRIEDUMS

Rīgā, 2014.gada 20.februārī

Rīgas apgabaltiesas Krimināllietu tiesu kolēģija šādā sastāvā:

tiesnesis B.Geimans,

tiesneses I.Jansone, L.Kuzmane,

izskatot rakstveida procesā apelācijas kārtībā administratīvā pārkāpuma lietu sakarā ar SIA „EKO BLOKS", reģ.nr./reģ.nr./, iesniegto apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas 2013.gada 15.oktobra spriedumu,

konstatēja:

2011.gada 31.oktobrī Zemgales reģionālās Valsts darba inspekcijas (turpmāk-ZRVDI vai Iestāde) amatpersona sastādīja SIA „EKO BLOKS", reģ.nr./reģ.nr./ administratīvā pārkāpuma protokolu Nr.AM015294 par to, ka SIA „EKO BLOKS" teritorijā „Bucenieki" Iecavā, Iecavas novadā 2011.gada 7.oktobrī plkst. 20:30 /pers. D/ veic sarga pienākumus – uzrauga teritoriju, apseko to, bez noslēgta darba līguma rakstveidā ar SIA „EKO BLOKS". Tādējādi ir pārkāpta Darba likuma 40.panta pirmā daļa un izdarīts Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksa (turpmāk-LAPK) 41.panta otrajā daļā paredzētais administratīvais pārkāpums (l.l.14.-15.).

Ar ZRVDI amatpersonas inspektores /pers. E/ 2011.gada 8.novembra lēmumu Nr.12Q-533-2011-027 (turpmāk-Sākotnējais lēmums) SIA „EKO BLOKS" par minēto pārkāpumu uzlikts naudas sods 1173,87 *euro* (Ls 825) apmērā (l.l.11.-12.).

Ar Valsts darba inspekcijas direktora p.i. /pers. F/ 2012.gada 4.oktobra lēmumu Nr.04/485-01-03/3073 2012.gada 8.novembra ZRVDI lēmums Nr.12Q-533-2011-027 par administratīvā soda uzlikšanu atstāts negrozīts, bet SIA „EKO BLOKS" sūdzība noraidīta (l.l.2.-6.).

Ar Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas **2013.gada 15.oktobra spriedumu** (turpmāk-Spriedums) atstāts negrozīts 2012.gada 4.oktobra Valsts darba inspekcijas lēmums Nr.04/485-01-03/3073 un SIA „EKO BLOKS" sūdzība noraidīta (l.l.53.-57.).

Par minēto spriedumu **SIA „EKO BLOKS"** (turpmāk-sūdzības iesniedzēja) iesniedza apelācijas sūdzību, kurā lūdz izbeigt administratīvā pārkāpuma lietu.

Sūdzības iesniedzēja norāda, ka pirmās instances tiesa ir pieļāvusi būtiskus pārkāpumus pierādījumu izvērtējumā, kā arī pieļāvusi procesuālā tiesiskuma pārkāpumus, tajā skaitā, LAPK principus soda noteikšanā, kā rezultātā lieta ir tikusi nepareizi izspriesta pēc būtības.

Pirmās instances tiesa saskaņā ar LAPK 289^{13}.panta trešo daļu, ir atzinusi par pareizu un pietiekamu lestādes pamatojumu un pievienojusies tam, nesaskatot arī nekādus procesuālus pārkāpumus. Tādējādi, izskatot lietu pēc būtības, ir tikuši atstāti bez ievērības sūdzībā izklāstītie argumenti attiecībā uz lestādes pieļautajiem pārkāpumiem pārsūdzētā lēmuma izdošanā, tas ir, ka konkrētajā lietā sūdzība augstākai iestādei ir tikusi iesniegta 2011.gada 12.decembrī, attiecīgi lestādei lēmums bija jāizdod ne vēlāk kā līdz 2012.gada 12.aprīlim (ja piemērots lēmuma izdošanas termiņa pagarinājums). Vienlaikus likumdevējs administratīvā akta izdošanas termiņa pagarinājumu pieļāvis tikai tad, ja pastāv objektīvi iemesli un nepieciešama ilgstoša fakta konstatācija. Lēmumam par procesuālā termiņa pagarinājumu ir jābūt pamatotam lēmumam Administratīvā procesa likuma (turpmāk-APL) izpratnē.

Lēmumu par administratīvā akta izdošanas termiņa pagarinājumu lestāde ir pieņēmusi 05.04.2012., ar kuru lēmuma izdošanas termiņš pagarināts līdz 2012.gada 8.augustam. Konkrētais procesuālais lēmums nesatur APL atbilstošu pamatojumu, tā kā tajā norādītas vien tiesību normas, kas paredz vispārējās tiesības lestādei pagarināt lēmuma izdošanas termiņu, bet nav minēts neviens objektīvi pastāvošs apstāklis, sakarā ar kuru, īpašās tiesības būtu pamats piemērot konkrētās sūdzības pārbaudē.

Kopš sūdzības iesniedzēja ir apstrīdējusi lēmumu par administratīvā soda piemērošanu (12.12.2011.) administratīvā pārkāpuma lietvedības ietvaros no lestādes puses nav veiktas nekādas papildus darbības sākotnējā lēmuma pamatotības un likumības pārbaudē, bet vien atkārtoti vērtēti lietā jau esoši pierādījumi. Tādējādi lēmuma izdošanas termiņa pagarinājumu ne pie kādiem apstākļiem nav pamata atzīt par pamatotu un attaisnojamu.

Sūdzības iesniedzēja norāda, ka pārsūdzētais lēmums ir ticis izdots 2012.gada 4.oktobrī, tas ir, 10 mēnešus pēc sūdzības iesniegšanas un divus mēnešus vēlāk kā iestājies lestādes noteiktais termiņš. Ar minēto lestāde ir pieļāvusi procesuālā tiesiskuma

pārkāpumu, ne tikai lēmuma izdošanas termiņa pagarināšanas procedūrā, bet arī pārkāpusi APL nostiprināto tiesiskās paļāvības principu.

Lēmuma izdošana pēc pašas lestādes noteiktā termiņa ir vērtējama kā iestādes kļūda procesuālo normu piemērošanā un šāda situācija: 1) nevar radīt sūdzības iesniedzējai kā lēmuma adresātam nelabvēlīgas sekas atbilstoši APL nostiprinātajam tiesiskās paļāvības principam; 2) neatbilst LAPK 32.panta pirmajā daļā noteiktajam, ka sodu par administratīvo pārkāpumu uzliek stingrā saskaņā ar likumu.

Tiesas sēdē lestādes pārstāve apstiprināja, ka lestādes noteiktais pagarinātais termiņš tiešām bija iestājies, vienlaikus pamatojot situāciju ar to, ka atbilstoši lestādes darbību reglamentējošiem normatīvajiem aktiem, maksimālais termiņš lēmumu izdošanai ir 1 gads.

Neapstrīdot šāda regulējuma esamību pēc būtības, ir viennozīmīgi secināms, ka šāds maksimālais termiņš var tikt piemērots tikai APL noteiktajā kārtībā, pastāvot konkrētiem priekšnoteikumiem (īpaši sarežģīta lieta, liels apjoms, nepieciešamas ekspertīzes u.tml.), kā arī jābūt noformētam atsevišķam lēmumam par katru termiņa pagarinājumu, informējot arī sūdzības iesniedzēju. Konkrētajā gadījumā pēc 08.08.2012. lestādei nebija tiesību vairs lēmumu izdot. Pastāvot konkrētajiem apstākļiem, Lēmums ir atceļams kā prettiesisks.

Izskatot konkrēto lietu pirmās instances tiesa, pievienojoties lestādes pamatojumam, ir izdarījusi kļūdainu secinājumu attiecībā uz to, ka sūdzības iesniedzējas rīcībā ir konstatējams LAPK 41.panta otrajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma sastāvs.

Iestāde ir kļūdaini interpretējusi notikuma faktiskos apstākļus, kā rezultātā ir ticis izdarīts nepamatots un kļūdains secinājums par uzņēmumam nepiederošas personas (/pers. D/) atrašanos uzņēmuma apsargātā teritorijā pārbaudes brīdī, kas tika interpretēta kā atrašanās faktiskās darba attiecībās ar sūdzības iesniedzēju.

Sūdzības iesniedzēja atsaucas uz Darba likuma 3.pantu un norāda, ka no minētās normas gramatiskā satura izriet likumdevēja noteiktie priekšnoteikumi, reāli pastāvošu darba tiesisko attiecību identificēšanai: 1) nolīgts darbs (pienākumi), 2) nolīgta samaksa par darbu un 3) darba devēja vadība (darba devēja dots darba uzdevums). Ir pieļaujams, ka kļūdaini izprotot /pers. D/ atrašanās uzņēmuma teritorijā iemeslus un mērķi, iespējams, var tikt izdarīts secinājums par to, ka šī persona veic noteiktu uzdevumu (sagaida automašīnu), tad otrā un trešā nepieciešamā priekšnoteikuma nepastāvēšanu apliecina visi lietā esošie pierādījumi, tajā skaitā, /pers. G/ (ražošanas vadītāja) un /pers. H/ (valdes priekšsēdētāja) paskaidrojumi, no kuriem izriet, ka par automašīnas sagaidīšanu un ielaišanu uzņēmuma teritorijā /pers. D/ netika solīta, ne veikta samaksa un vienošanos par atrašanos teritorijā nebija panākusi persona, kurai ir tiesības dot attiecīga satura uzdevumus sūdzības iesniedzējas vārdā.

Lietas materiāli satur apliecinājumu, ka /pers. D/ atrašanās sūdzības iesniedzējas teritorijā ir īslaicīga un tai ir gadījuma raksturs, jo nepastāv nekāda vienošanās no sūdzības iesniedzējas (kā darba devēja puses) un /pers. D/ no otras puses.

Tiesa kļūdaini atzinusi par pieļaujamu pierādījumu „Aptaujas lapu" un tajā iekļautās ziņas. Lietas materiāli satur apliecinājumu, kas apstiprināts tiesas sēdē sniegtajos lestādes pārstāvja paskaidrojumos, ka tikai pēc policijas darbinieku ierašanās, piedraudot /pers. D/ ar papildus nepatikšanām viņš ir parakstījies lestādes pārstāvju aizpildīto dokumentu. Šāda situācija tipiski atbilst LAPK 243.panta divpadsmitās daļas 1.punktā minētajam gadījumam, kas noteic pamatu pierādījuma nepieļaujamībai (draudi, varas demonstrēšana nolūkā piespiest personu parakstīt amatpersonas aizpildītu veidlapu- spaidi).

Tādējādi pirmās instances tiesa kļūdaini atzinusi par pieļaujamiem pierādījumiem „Aptaujas lapā" fiksētās ziņas.

Tiesa norādījusi, ka „lietā nav iegūti pierādījumi, ka sūdzības iesniedzēja pārkāpuma fiksēšanas brīdī nav darba tiesiskajās attiecībās ar /pers. D/". Ar šādu secinājumu tiesa pēc būtības ir pārkāpusi LAPK 243.panta nosacījumus par pierādīšanas pienākumu, kas administratīvā pārkāpuma lietā ir uzlikts lestādei, tas ir, tieši lestādei ir pienākums pierādīt, ka tās fiksētie fakti apstiprina darba tiesisko attiecību pastāvēšanu starp sūdzības iesniedzēju un personu.

Iestādes viedoklis par to, ka darba tiesisko attiecību pastāvēšanu apliecina fakts, ka /pers. D/ nav vēlējies atklāt darba algas apmēru, kam tiesa ir piekritusi, ir absurds, jo kā savos paskaidrojumos norādījis /pers. G/, atlīdzība bijusi „liels paldies", tas ir, nav tikusi ne nolīgta, ne maksāta darba alga, ne cita veida atlīdzība. Persona, kas neko nesaņem objektīvi nevar atbildēt uz konkrēto jautājumu. Personas „nevēlēšanās" un „objektīva nespēja" sniegt attiecīgo informāciju ir nošķirami jēdzieni. Atzīstot par pamatotu vienu no tiem, ir jāpamato iemesls, kādēļ izslēdzams ir otrs, kas konkrētajā gadījumā nav darīts, lestādei interpretējot apstākļus.

Tiesu praksē ir nostiprināta atziņa, ka administratīvo pārkāpumu lietas pēc sava rakstura ir pielīdzināmas krimināllietām un attiecīgi, arī šo lietu izskatīšanā ir jāievēro nevainīguma prezumpcija – nevienu nevar atzīt par vainīgu administratīvā pārkāpuma izdarīšanā un sodīt, kamēr viņa vaina nav pierādīta likumā noteiktajā kārtībā, kā arī visas šaubas par vainu, kuras nav iespējams novērst, jāvērtē par labu personai, kura tiek saukta pie atbildības.

Atsaucoties uz LAPK 239.panta pirmās daļas 1.punktu, sūdzības iesniedzēja norāda, ka pastāvot lietā objektīvi konstatētajiem apstākļiem, lietā nav pierādīta darba tiesisko attiecību pastāvēšana starp sūdzības iesniedzēju un /pers. D/, attiecīgi sūdzības iesniedzējas rīcībā nav konstatējams LAPK 41.panta otrajā daļā paredzētā administratīvā pārkāpuma sastāvs un lietvedība administratīvā pārkāpuma lietā ir izbeidzama.

No pārsūdzētā lestādes lēmuma satura konstatējams, ka nosakot sūdzības iesniedzējai sodu, lietderības apsvērumu ietvarā ir vērtēts apstāklis, ka „sūdzības iesniedzēja neatzīst savu vainu un netiek pausta nožēla par izdarīto".

LAPK 34.pants satur izsmeļošu atbildību par administratīvo pārkāpumu pastiprinošu apstākļu uzskaitījumu, starp kuriem lestādes lēmumā norādīto apstākli likumdevējs nav definējis. Tādējādi, lemjot par sodu un nosakot to lielāku par minimālo, lestāde ir pieļāvusi būtisku kļūdu lietderības apsvērumu saturā, proti, vainas neatzīšanas apstāklis pats par sevi nevar ietekmēt sūdzības iesniedzējas atbildību (saturu, vainas formu u.tml.).

Atzīstot par pareizu lestādes pamatojumu, rajona tiesa atstājusi bez ievērības arī šo, būtisko lestādes pieļauto pārkāpumu.

Atsaucoties uz LAPK 8.panta otro daļu, sūdzības iesniedzēja norāda, ka ar 2013.gada 29.maiju likumīgā spēkā ir stājušies grozījumi LAPK 41.pantā, kas cita starpā noteic samazinātu sankciju, tas ir, par administratīvo pārkāpumu, kas paredzēts 41.panta otrajā daļā, darba devējam uzliek sodu robežās no 500-2000 latiem.

Tādējādi likumdevējs ir mīkstinājis atbildību par konkrēto pārkāpumu un tiesai, lemjot jautājumu par piemērotā soda atbilstību un samērību (lietderības apsvērumi), sūdzības iesniedzējai piemērotā sankcija bija jāvērtē kopsakarā ar izdarītajiem grozījumiem, ne mazāk kā proporcionāli samazinot piemēroto sodu. Atstājot spēkā sodu piemērotajā apmērā, tiesa ir pārkāpusi LAPK 8.pantā nostiprināto atbildību mīkstinošo normu piemērojamības kārtību, tas ir, pieļāvusi procesuālā tiesiskuma pārkāpumu (l.l.59.-61a.).

Saskaņā ar LAPK 289.[20]panta pirmās daļas nosacījumiem, Krimināllietu tiesu kolēģija secina, ka ir pamats apelācijas sūdzības izskatīšanai rakstveida procesā.

Pārbaudījusi lietas materiālus un izvērtējusi sūdzībā norādītos argumentus, Krimināllietu tiesu kolēģija atzīst, ka Rīgas pilsētas Latgales priekšpilsētas tiesas spriedums ir likumīgs, pamatots un atstājams negrozīts, bet apelācijas sūdzība ir noraidāma.

Novērtējusi gan pārsūdzēto Spriedumu, gan Lēmumu, tiesu kolēģija atzīst, ka tajos ietvertais pamatojums ir pareizs un pilnībā pietiekams, iestāde un rajona tiesa ir pareizi, vispusīgi un pilnīgi konstatējušas lietas faktiskos apstākļus, novērtējušas lietā esošus un Lēmumā un Spriedumā norādītos pierādījumus un tiesību normas, līdz ar to tiesu kolēģija, saskaņā ar LAPK 289.[13]panta trešo daļu, pievienojas iestādes (lēmuma lapas 3-6) un rajona tiesas (sprieduma lapas 4-5) motivācijai un izvērstāku argumentu izklāstu šajā sakarā nenorāda.

Tiesu kolēģija atzīst, ka apelācijas sūdzība satur pēc būtības tos pašus argumentus un motīvus, kuri ir atspoguļoti un izvērtēti iestādes lēmumā un rajona tiesas spriedumā, un tiesu kolēģija pievienojas iestādes un rajona tiesas izdarītiem secinājumiem, līdz ar ko atkārtota sūdzības argumentu un motīvu pārvērtēšana nav nepieciešama.

Sakarā ar apelācijas sūdzībā norādīto argumentu par lestādes pieļautajiem pārkāpumiem pārsūdzētā lēmuma izdošanā tiesu kolēģija atzīst, ka lestāde, izskatot SIA „EKO BLOKS" sūdzību par ZRVDI 2011.gada 8.novembra lēmumu Nr.12Q-533-2011-027 par administratīvā soda uzlikšanu tikai 2012.gada 4.oktobrī, t.i. gandrīz divus mēnešus vēlāk kā iestājies pašas lestādes noteiktais termiņš, ir pieļāvusi procesuālo tiesību pārkāpumu.

Tajā pašā laikā tiesu kolēģija atzīst, ka minētais pārkāpums nav tāds, kas būtu par pamatu administratīvā pārkāpuma lietas izbeigšanai, jo, kā vairākkārt ir atzinis Augstākās tiesas Senāts, procesuālo tiesību pārkāpums ir vērtējams atkarībā no tā ietekmes uz procesa rezultātu – galīgo lēmumu, kas pieņemts attiecīgajā procesā. Vērtējot procesuālo tiesību normu pārkāpumus un to ietekmi uz procesa rezultātu, ir jānoskaidro, vai šis pārkāpums varēja ietekmēt administratīvā akta saturu. Ja pārkāpums varēja to ietekmēt, tas uzskatāms par būtisku (*LR Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta 2005.gada 15.marta spriedums lietā Nr.SKA-59/2005, 2010.gada 16.septembra spriedums lietā Nr.SKA-515/2010*).

Tiesu kolēģija atzīst, ka augstāk minētais pārkāpums nav būtisks, jo nekonstatē, ka sūdzības izskatīšanas termiņa nokavējums varēja ietekmēt Lēmuma saturu.

Vērtējot SIA „EKO BLOKS" noteiktā soda apmēru, kas ZRVDI 2011.gada 8.novembra lēmuma Nr.12Q-533-2011-027 pieņemšanas brīdī bija tuvu LAPK 41.panta otrās daļas sankcijā paredzētajam minimālajam sodam, tiesu kolēģija atzīst, ka minētais sods tika noteikts atbilstoši likuma prasībām, kas attiecas uz soda noteikšanu par administratīvo pārkāpumu izdarīšanu.

Vienlaikus tiesu kolēģija konstatē, ka ar 25.04.2013. likumu „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā", kas stājās spēkā 29.05.2013., ir grozīta LAPK 41.panta otrās daļas sankcija, izsakot to šādā redakcijā: „Par darba līguma nenoslēgšanu rakstveida formā - uzliek naudas sodu darba devējam – fiziskajai personai vai amatpersonai no piecdesmit līdz divsimt piecdesmit latiem, bet juridiskajai personai – no piecsimt līdz divtūkstoš piecsimt latiem".

Ar 26.09.2013. likumu „Grozījumi Latvijas Administratīvo pārkāpumu kodeksā", kas stājās spēkā 01.01.2014., ir grozīta LAPK41.panta otrā daļa, izsakot to šādā redakcijā: „Par darba līguma nenoslēgšanu rakstveida formā - uzliek naudas sodu darba devējam – fiziskajai personai vai amatpersonai no septiņdesmit līdz trīssimt piecdesmit *euro*, bet juridiskajai personai – no septiņsimt līdz trīstūkstoš sešsimt *euro*".

LAPK 8.panta otrajā daļā noteikts, ka„aktiem, kas mīkstina atbildību par administratīvajiem pārkāpumiem vai atbrīvo no tās, ir atpakaļejošs spēks, tas ir, tie attiecas arī uz pārkāpumiem, kas izdarīti pirms šo aktu izdošanas".

Līdz ar to tiesu kolēģija atzīst, ka SIA „EKO BLOKS" noteiktā administratīvā soda apmērs ir samazināms ievērojot pašreizējas LAPK 41.panta otrās daļas sankcijas robežas.

Lietas izskatīšanas gaitā tiesu kolēģija nav konstatējusi apstākļus, kas varētu būt par pamatu pirmās instances tiesas sprieduma atcelšanai.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto un pamatojoties uz LAPK 289.[12]panta otrās daļas 1. un 4.punktu, 289.[21], 289.[22]pantu Krimināllietu tiesu kolēģija

nosprieda:

Latgales priekšpilsētas tiesas 2013.gada 15.oktobra spriedumu atstāt negrozītu, bet SIA „EKO BLOKS" apelācijas sūdzību noraidīt.

Grozīt ZRVDI amatpersonas 2011.gada 8.novembra lēmumā Nr.12Q-533-2011-027 (administratīvā pārkāpuma protokols

Nr.AM015294) SIA „EKO BLOKS” noteikto administratīvā soda apmēru no 1173,87 *euro* (*viens tūkstotis simt septiņdesmit trīs eiro* 87 centi) uz 800 *euro* (astoņi simti *eiro*).

Spriedums nav pārsūdzams un stājas spēkā tā sastādīšanas dienā.

Tiesnesis B.Geimans

Tiesnese I.Jansone

Tiesnese L.Kuzmane